Serce Kaszub

Lokalna Organizacja Turystyczna

1 RYNEK MIASTA KOŚCIERZYNA

Rynek o zabytkowym układzie urbanistycznym z neogotyckim ratuszem z 1843 r., piękną fontanną i figurą Remusa – kaszubskiego bohatera, są niewątpliwie wizytówką Kościerzyny. W sezonie letnim ogródki restauracyjne zachęcają turystów i mieszkańców do spędzania czasu w urokliwym centrum miasta. Na ulicy Długiej, ciągnącej się od rynku, znajdziemy także pomnik Aleksandra Majkowskiego – kaszubskiego pisarza, autora książki „Życie i przygody Remusa".

2 STEGNA STOLEMÓW – KOŚCIERSKA GRA MIEJSKA

Fabuła gry bazuje na postaciach stolemów – legendarnych kaszubskich olbrzymów, których miniatury znajdują się na terenie miasta.

3 MUZEUM KOLEJNICTWA W KOŚCIERZYNIE

Jedną z największych atrakcji Kaszub, muzealną perełką miasta Kościerzyny, jest utworzone w 1992 r. w zabytkowych obiektach kościerskiej parowozowni – Muzeum Kolejnictwa. W zbiorach muzeum znajdują się pamiątki związane z historią kolei na ziemiach polskich. O wartości ekspozycji świadczy zachowany tabor kolejowy oraz wspaniała kolekcja urządzeń związanych z kolejnictwem.

4 MUZEUM ZIEMI KOŚCIERSKIEJ

Muzeum ma siedzibę w odrestaurowanym, zabytkowym ratuszu miejskim w Kościerzynie. Wśród cenniejszych eksponatów muzeum znajdują się: panorama kościerskiego browaru z końca XIX w., drukowane Pismo Święte z komentarzami Marcina Lutra z 1662 r. oraz XIX-wieczne kościerskie sztandary cechowe.

5 MUZEUM AKORDEONU W KOŚCIERZYNIE

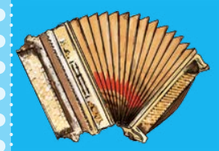

To pierwsze w Polsce muzeum o takim profilu i jedno z nielicznych na świecie. Zaprezentowano w nim ponad 130 instrumentów pochodzących m.in. z Polski, Włoch, Francji, Niemiec i Rosji. Zgromadzone instrumenty pochodzą z kolekcji Pawła Nowaka.

6 SANKTUARIA KOŚCIERSKIE

Kościerzyna to ważne miejsce na mapie europejskich sanktuariów maryjnych. We wnętrzu kościoła Św. Trójcy, w kaplicy Matki Bożej Kościerskiej Królowej Rodzin, znajduje się cudowny obraz przedstawiający wizerunek Maryi trzymającej na ręku małego Jezusa. W kościele pw. Matki Boskiej Anielskiej znajduje się łaskami słynąca pieta.

7 BASEN AQUA CENTRUM W KOŚCIERZYNIE

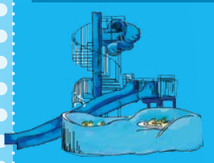

Kompleks sportowo-rekreacyjny na Kaszubach, który swą ofertą przyciąga tłumy miłośników zdrowego i aktywnego trybu życia. AQUA Centrum dysponuje kompleksem basenów, zjeżdżalniami i innymi atrakcjami takimi jak: sauny, solaria, acuzzi, sala fitness cardio, siłownia, gabinety odnowy biologicznej oraz AC bar & cafe.

8 MUZEUM AMERICAN OLD CARS W KOŚCIERZYNIE

Stylowe muzeum zabytkowych amerykańskich samochodów, które dodatkowo oferuje ich wynajem. Każda wizyta w muzeum to niezwykła podróż do świata ikon motoryzacji, symboli luksusu i klasy. Właśnie tu odwiedzający mogą przenieść się do złotej ery Hollywood i poczuć niezwykły klimat lat 60., 70. i 80.

9 KINO „REMUS" W KOŚCIERZYNIE

Kino mieści się w Sali Widowiskowej im. L. Szopińskiego. To nowoczesny obiekt, oferujący najwyższą jakość usług kinowych w technologii 3D, a także miejsce wielu wydarzeń artystycznych.

10 CENTRUM KULTURY KASZUBSKIEJ „STRZELNICA" W KOŚCIERZYNIE

11 STARY BROWAR KOŚCIERZYNA

Miejsce z ponad 150-letnią historią, gdzie kaszubska tradycja przeplata się z nowoczesnością, tworząc niepowtarzalny klimat. Piwo warzone jest tu tradycyjnymi metodami wg starej receptury.

12 REGATTA – TURYSTYCZNE KASZUBY. TURYSTYKA, REKREACJA, SPORT www.turystykakaszuby.com.pl

13 KASZUBSKA GALERIA EDUKACYJNA „PIĘKNO KWIATÓW W BIBULE" (W KOŚCIERZYNIE)

14 KOŚCIÓŁ PW. ŚW. JUDY TADEUSZA W LIZAKACH

Zabytkowy kościółek z 1755 r. w Lizakach położony w przepięknym otoczeniu kaszubskich lasów. Przy kościele znajduje się zabytkowy, ponad 150-letni krzyż.

15 ZABYTKOWA ZABUDOWA WSI W JUSZKACH

Juszki to urocza wieś, w której warto zobaczyć drewnianą zabudowę z XIX i początku XX wieku. Dzięki swojej zabudowie, jak również zachowanemu oryginalnemu porządkowi ruralistycznemu, uzyskały status zabytku architektonicznego. Miejscowość znajduje się na turystycznym Szlaku Kamiennych Kręgów.

16 ŁOWISKO W NIEDAMOWIE

Łowisko Niedamowo położone jest nad jeziorem Gubel w niedalekim sąsiedztwie wsi Niedamowo. Największymi atutami łowiska są różnorodność gatunków ryb, cisza i atrakcyjna lokalizacja.

17 MUZEUM – KASZUBSKI PARK ETNOGRAFICZNY IM. T. I I. GULGOWSKICH WE WDZYDZACH

Muzeum powstało w 1906 r. jako pierwsze na ziemiach polskich muzeum na wolnym powietrzu. Znajduje się tu ponad 50 budynków charakterystycznych dla wiejskiego krajobrazu Kaszub, Kociewia i Borów Tucholskich z okresu od XVII do XX wieku. Na terenie Muzeum organizowane są widowiska obrzędowe, imprezy plenerowe, kiermasze i warsztaty muzealne. W trakcie zwiedzania można zapoznać się z metodami ucierania tabaki i mielenia zboża, praniem i maglowaniem, krawiectwem, tkactwem oraz pracą wiejskiego nauczyciela, kowala, kołodzieja i robotnika leśnego.

18 WIEŻA WIDOKOWA WE WDZYDZACH

Na terenie Stanicy Wodnej PTTK we Wdzydzach znajduje się wieża widokowa o wysokości 35,6 m z trzema platformami widokowymi na wysokości 10, 20 i 30 m. Na najwyższej platformie widokowej zainstalowano lunetę. Z wieży rozciąga się wspaniały widok na panoramę Wdzydz i Krzyż Jezior Wdzydzkich.

19 KASZUBSKIE RODEO – STADNINA KONNA WE WDZYDZACH

20 KOŚCIÓŁ PW. MATKI BOSKIEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ W OLPUCHU

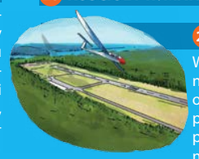

21 LOTNISKO W BORSKU

Wyśmienite miejsce dla miłośników paralotniarstwa. Droga startowa lądowiska Borsk o wymiarach 2300 m x 30 m jest pozostałością po lotnisku wojskowym. Budynki wojskowe przyciągają miłośników militariów i historii najnowszej. Warto skorzystać z oferty firmy Jet-Stream, która zaprasza na niezapomniane loty widokowe paralotnią z pasażerem.

22 JET-STREAM LOTY PARALOTNIĄ W BORSKU

23 DREWNIANA ZABUDOWA WSI W BORSKU

Sołecka miejscowość Borsk, licząca ponad 170 mieszkańców, położona w sąsiedztwie lasów, jeziora Wdzydze oraz rzeki Wdy, jest niezwykle urokliwa. Wieś wyróżnia się rzadko już spotykanym nagromadzeniem tradycyjnej drewnianej zabudowy z początków XX w.

24 DOM POMOCY SPOŁECZNEJ W CISEWIU

Warto wziąć udział w odbywających się tutaj warsztatach garncarskich. Atrakcją tego miejsca jest ponad 100-letni park z alejami grabowymi i dębowymi. Dwa dęby „Adam" i „Ewa" zostały wpisane do rejestru zabytków przyrody.

25 REGIONALNA IZBA PAMIĄTEK W KARSINIE

W zbiorach Izby znajduje się prawie 200 eksponatów oraz ogromna liczba starych zdjęć. Do osobliwości wystawy należą mapka części Karsina z 1890 r., sekstans – przyrząd służący do określania szerokości geograficznej na podstawie pomiaru wysokości Słońca, a także fragmenty biżuterii kobiecej z XIX w. oraz liczne przedmioty z czasu II wojny światowej.

26 KOŚCIÓŁ PARAFIALNY MATKI BOSKIEJ RÓŻAŃCOWEJ W KARSINIE

Wybudowany w latach 1903–1906.

27 KALWARIA WIELEWSKA – KASZUBSKIE SANKTUARIUM MĘKI PAŃSKIEJ

Niezwykła kalwaria została zbudowana na malowniczych, zalesionych stokach Białej Góry, nad Jeziorem Wielewskim. W jej skład wchodzą 23 obiekty, w tym: 14 kaplic, 6 kompozycji rzeźbiarskich, święte schody, ambona i pustelnia. W kapliczkach podziwiać można figury będące dziełami ludowych rzeźbiarzy. Kalwaria jest świadectwem chrześcijańskiej kultury regionu.

28 KĄPIELISKO NAD JEZIOREM WIELEWSKIM

29 MUZEUM ZIEMI ZABORSKIEJ W WIELU

Placówka powstała w 1987 r. prezentuje eksponaty sztuki ludowej i sprzętu użytkowego z okolic Wiela i Brus oraz współczesną sztukę ludową Kaszub. Wizytówką Muzeum jest największa w naszym kraju wystawa haftów jednego autora – około pół tysiąca dzieł Leonarda Brzezińskiego – twórcy oryginalnej szkoły haftu wielewskiego.

30 WIEŻA WIDOKOWA W PRZYTARNI

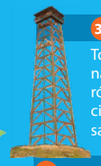

To 40-metrowa budowla, która posiada dwa tarasy widokowe na wysokościach 27 i 37 metrów. Przy wieży znajduje się również budynek ekologiczny, wiata na terenie rekreacyjnym, ciąg pieszo-jezdny, infrastruktura drogowa oraz parking dla samochodów i autobusów.

31 PUNKT WIDOKOWY W PRZYTARNI

Punkt usytuowany jest w pobliżu Przytarni, na zachodnim brzegu jeziora Wdzydze, skąd rozciąga się wspaniały widok na wyspy: Ostrów Wielki, Glonek i Ostrów Mały. Przebiega tędy ścieżka rowerowa Pętla Przytarnia.

32 INFORMACJA TURYSTYCZNA CHATA KASZUBSKA W DZIEMIANACH

Centrum informacji mieści się w dość oryginalnym budynku – kaszubskiej chacie krytej strzechą. Odbywają się tu warsztaty rękodzieła ludowego oraz jego wystawy.

33 POMNIK OFIAR SOPHIENWALDE W DZIEMIANACH

34 ZJEŻDŻALNIA NAD J. RZUNO W DZIEMIANACH

Dziemiany to urocza wieś kaszubska, leżąca w otulinie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Największą atrakcją turystyczną wsi jest najdłuższa na Pomorzu 30-metrowa bezpłatna zjeżdżalnia na otwartym powietrzu. Przy kąpielisku znajduje się boisko do gry w siatkówkę plażową.

35 ZIELONA SZKOŁA W SCHODNIE

Jest jedną z trzech placówek ekoedukacyjnych w Pomorskim Zespole Parków Krajobrazowych funkcjonującą od 1994 r. W atrakcyjny sposób przekazuje podstawową wiedzę na temat środowiska przyrodniczego oraz przybliża kulturę i tradycję tej części Kaszub.

36 LEŚNA IZBA PATRIOTYZMU I TRADYCJI W LESIE DYWAŃSKIM

37 MUZEUM GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W LIPUSZU

Powstałe w 2002 r. muzeum mieści się w kościele poewangelickim z 1865 r. Do tej pory zgromadziło ponad 300 eksponatów. W muzeum znajdują się stare sprzęty domowe, sprzęty gospodarskie oraz warsztat tkacki z początku XX w.

38 „Z SERCEM ROBIONE" – WARSZTATY LUKROWANIA PIERNIKÓW W LIPUSZU

39 ZABYTKOWY MŁYN WODNY W LIPUSZU

Lipuski młyn pochodzi z początku XX wieku. Jest jednym z nielicznych odrestaurowanych młynów wodnych na Pomorzu Gdańskim. Młyn wodny można obejrzeć także od strony rzeki, gdyż przebiega tędy szlak kajakowy na rzece Wdzie.

40 PRACOWNIA CERAMICZNA „ZIELONY KOT" W LIPUSZU

Pracownia ma w swej ofercie warsztaty ceramiczne i zajęcia plastyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Na zajęciach uczestnicy mogą zrealizować swoje marzenia o posiadaniu własnoręcznie wykonanych przedmiotów z gliny, a ciekawa formuła warsztatów obejmuje także zajęcia teatralne, zgadywanki i ćwiczenia manualne. **www.zielonykot.net**

41 KAROLINKA – KASZUBSKIE WARSZTATY EDUKACYJNE W LIPUSZU- PAPIERNI

42 ZAKŁADY PORCELANY STOŁOWEJ LUBIANA SA W ŁUBIANIE

LUBIANA SA to jedna z najsłynniejszych fabryk porcelany w Polsce i na świecie. Zakład produkuje miesięcznie ok. 3,5 mln sztuk wyrobów, a rocznie opuszcza fabrykę ponad 12 tys. ton porcelany. Fabrykę można zwiedzać z zakładowym przewodnikiem, a w pobliskim sklepie fabrycznym dostępne są kaszubskie pamiątki.

43 POWIATOWE CENTRUM MŁODZIEŻY W GARCZYNIE

Ośrodek prowadzi organizację biwaków, obozów sportowych, żeglarskich, obronnych, imprez ukierunkowanych – szkoły przetrwania, spływy kajakowe, turystyka piesza i rowerowa, wczasy rodzinne. Obiekt dysponuje bazą noclegowo- -socjalną na 300 osób.

44 LOTNISKO KORNE

W czasie II wojny światowej na polowym lotnisku w Kornem operowały bojowe samoloty niemieckie, potem radzieckie. Do połowy lat 90. lotnisko wykorzystywane było przez polskie lotnictwo cywilne: sanitarne i agrolotnictwo. Obecnie na lotnisku w Kornem funkcjonuje firma „Kaszubskie niebo", która oferuje loty widokowe motoszybowcem Phoenix oraz bar „Pod dobrymi skrzydłami".

45 STARY MŁYN WODNY W KORNEM

Pierwsze wzmianki o młynie wodnym w tym miejscu pochodzą sprzed 1454 r. Obecny młyn ma ponad 160 lat – został wybudowany w latach 1850-52. Wewnątrz młyna można zobaczyć przedmioty używane w gospodarstwie domowym kilkadziesiąt lat temu. Od młyna w Kornem rozpoczyna się malownicza trasa kajakowa.

46 DIABELSKI KAMIEŃ W OWŚNICACH

Legenda głosi, że diabeł chciał zniszczyć jeden z kościołów na tym terenie, spuszczając na niego ogromny głaz. Chwycił go i wzleciał w górę, ale po drodze uderzył w niego jasny grom. Diabeł wypuścił kamień, a gdy próbował go podnieść, zaświeciło słońce, więc skrył się przed jego promieniami wewnątrz kamienia. W otwór, przez który wszedł, miejscowy duchowny wbił żelazny krzyż. Podobno we wnętrzu kamienia diabeł siedzi po dziś dzień...

47 ŁOWISKO „KARASIOWO" W KALISKACH KOŚCIERSKICH

48 ŻURAWINA Z KASZUB – INFORMACJA AGROTURYSTYCZNA

Żurawina z Kaszub ucierana na surowo to produkt tradycyjny Pomorza wpisany na listę Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2014 r. W konkursie Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów otrzymała nagrodę za najlepszy polski produkt żywnościowy – Perła 2018 oraz Medal Targów Smaki Regionów 2018. Co roku w Dobrogoszczu we wrześniu odbywa się Festiwal Żurawiny organizowany przez Kaszubskie Stowarzyszenie Agroturystyczne „Kościerska Chata".
tel. 505 547 118, www.na-kaszuby.pl

49 ZAGRODA „PODKÓWKA" W NOWYM KLINCZU

Zagroda proponuje naukę jazdy konnej dla dzieci (z wykorzystaniem elementów zabawy), młodzieży i dorosłych. Ponadto w ofercie dostępne są zajęcia z hipoterapii. Na miejscu istnieje także możliwość wynajmu pokoi gościnnych.

50 MUZEUM HYMNU NARODOWEGO W BĘDOMINIE

Muzeum mieści się w zabytkowym dworku z początku XVIII w. W 1747 r. przyszedł w nim na świat Józef Wybicki – twórca „Mazurka Dąbrowskiego". Ekspozycja łącząca tradycyjne treści z nowoczesnymi rozwiązaniami multimedialnymi prezentuje życie i działalność publiczną Wybickiego. W muzeum można spotkać mieszkańców dworku Wybickich w zrekonstruowanych strojach z epoki.

51 KOŚCIÓŁ W NOWYM BARKOCZYNIE

Kościół w swej burzliwej historii kilkakrotnie znajdował się w rękach ewangelików. Historia wspomina, że około 1580 r. w katolickiej kaplicy miał się zatrzymać król Stefan Batory, który udawał się do zbuntowanego Gdańska, aby zaprowadzić tam pokój.

52 TARGI ROLNO-PRZEMYSŁOWE W LUBANIU

Na terenie Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Lubaniu kilka razy do roku odbywają się imprezy targowo-wystawiennicze. Warto przyjechać tu na wojewódzką wystawę zwierząt hodowlanych, targi ogrodnicze czy poznać prawdziwą kaszubską jesień rolniczą.

53 KASZUBSKIE UROCZYSKO W ZIELONEJ WSI

Barabónë Kaszëbsczé to plenerowa, żywa ekspozycja przyrodniczych skarbów Kaszub. Na niewielkim fragmencie terenów stworzono warunki do poznawania fauny i flory charakterystycznych dla tego regionu. Znajdują się tu tablice informacyjne, pomosty i kładka dydaktyczna na torfowisku.

54 POMNIK PŁK. FRANCISZKA HYNKA W SZATARPACH

55 KOŚCIÓŁ PW. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH W WYSINIE

56 OGRÓD DENDROLOGICZNY I ŁOWISKO W ORLU

Rośną tu ponad cztery tysiące różnych gatunków drzew i krzewów, które zachwycają swą różnorodnością. Ogród botaniczny położony jest nad jeziorem, które jest łowiskiem wędkarskim.

57 IZBA PAMIĘCI W GARCZYNIE

58 KOŚCIÓŁ PW. ŚW. ANDRZEJA APOSTOŁA W GARCZYNIE

59 GRODZISKO GARCZYN

Wieś Garczyn należy do najstarszych osad na ziemi pomorskiej. Wzniesione tu wczesnośredniowieczne grodzisko jest kontynuacją osadnictwa, którego ślady świadczą o tym, że zamieszkiwali tu ludzie już w V–IV wieku p.n.e. Grodzisko położone jest na rozległym wzgórzu nad Jeziorem Dużym niedaleko kościoła w Garczynie.

60 FARMA STRUSI AFRYKAŃSKICH W GARCZYNIE

Na najstarszej w Polsce farmie strusi afrykańskich obecnie znajduje się ok. 300 sztuk strusi w różnym wieku. Hodowlę rozpoczęto od 10 sztuk młodych strusi, dziś na terenie farmy znajduje się też wylęgarnia. Strusie żyją od 60 do 70 lat, ich waga wynosi od 100 do 150 kg, a wysokość od 2 do 2,8 m. Potrafią biec z prędkością 60 km/h. Jedno strusie jajo to ok. 25-30 jaj kurzych, aby ugotować je na twardo, potrzeba aż 1,5 godziny.

61 KUŹNIA W WILCZYCH BŁOTACH KOŚCIERSKICH

Kuźnia pochodzi z XIX w. i jest własnością prywatną. Niegdyś była częścią istniejącego tu folwarku. Nieopodal starej kuźni znajdują się zabudowania majątku ziemskiego, którego właścicielem był Niemiec, Alexander Treichel (1837–1901), wybitny etnograf.

62 KRZYŻACKI ZESPÓŁ ZAMKOWY W ZAMKU KISZEWSKIM

Zamek łączący w swej historii dwa okresy: krzyżacki i wiedeński, dwukrotnie był w rękach prywatnych. Z okresu świetności tego obiektu do dzisiaj przetrwały jedynie brama i baszta przybramna, które zostały gruntownie przebudowane w XVII w. Obiekt można zwiedzać wyłącznie po uprzednim uzgodnieniu z właścicielami (tel. 58 687 68 87).

63 PRZYSTAŃ KAJAKO WA W STAREJ KISZEWIE

W samym centrum Starej Kiszewy nad rzeką Wierzycą znajduje się nowoczesna przystań kajakowa. Ma kształt zatoki, w której usytuowano pomosty pływające oraz slip do wodowania kajaków. Przystań przewidziana jest dla małych turystycznych jednostek pływających, takich jak kajaki czy łodzie płaskodenne. Do dyspozycji turystów są trzy wiaty wypoczynkowe.

64 DOM WCZASÓW DZIECIĘCYCH W WYGONINIE

65 TEREN REKREACYJNY I MIEJSCE DO KĄPIELI W STRUDZE

Serce Kaszub
Lokalna Organizacja Turystyczna

Mapa atrakcji turystycznych

Serce Kaszub

WYBRANE SZLAKI

ROWEROWE

1. Kościerzyna – Wdzydze (20 km)
2. Dookoła Jezior Wdzydzkich (48,5 km)
3. Lipusz – Wdzydze (20 km)
4. Schodno – Wdzydze (24 km)
5. Szlak Józefa Wybickiego
   Będomin – Sikorzyno (13 km)
6. Pętla Przytarnia (21 km)
7. Pętla Lipno (23 km)
8. Pętla Szenajda (9 km)
9. Będomin - Jez. Łąkie (12 km)
10. Pętla Czarlina (14 km)
11. Liniewo (28 km)

KAJAKOWE

12. Rzeka Wierzyca
13. Rzeka Wda
14. Rzeka Trzebiocha

STOLEMOWE SZLAKI NORDIC WALKING

15. Dziemiany szlak czerwony
16. Karsin szlak czerwony
17. Kościerzyna szlak czerwony"
18. Lipusz szlak żółty
19. Nowa Karczma szlak zielony

WYPOŻYCZALNIE KAJAKÓW

„Kajaki Młyn" Korne
tel. 607 815 317, www.kajakimlyn.pl

Przystań "U Grzegorza" Wdzydze
tel.: 603 488 144, www.ugrzegorza.eu

Stanica Wodna PTTK Wdzydze
tel. 669 331 114, www.wdzydze-stanica.pl

Wypożyczalnia sprzętu kajakowego „Czółenko" w Starej Kiszewie
tel. 518 660 398, www.czolenko-kajaki.pl

„Przystań nad Wdą" w Borsku
tel. 694 509 513, www.kajaki.salata.pl

WYPOŻYCZALNIE ROWERÓW

„Wielewskie Rowery"
tel. 660 902 830, www.wielewskierowery.pl

Gdynia 50 · Lębork 50 · Bytów 20 · Gdańsk 40 · Gdańsk 40 · Pruszcz Gdański 30 · Skarszewy 7 · Chojnice 35 · Kaliska 7 · Zblewo 5

Więcej informacji o szlakach na:
www.lot-sercekaszub.pl
Szukasz noclegu?

BIURO LOT „SERCE KASZUB"
ul. Świętojańska 5E, 83-400 Kościerzyna, tel.: 790 200 211
e-mail: biuro@lot-sercekaszub.pl
www.lot-sercekaszub.pl

Skala 1 : 180 000 0 1 2 km

- droga: krajowa; wojewódzka
- drogi lokalne
- rezerwat
- SOO – specjalny obszar ochrony siedlisk
- OSO – obszar specjalnej ochrony ptaków
- szlaki turystyczne plesze
- szlaki rowerowe
- ścieżki dydaktyczne, przyrodnicze
- trasy Nordic Walking
- szlak kajakowy; szlak konny
- linia kolejowa; stacja
- informacja turystyczna; muzeum; hotel
- kościół zabytkowy; murowany; drewniany; kaplica
- pałac; dwór; inny zabytek architektury
- zabytek techniki; ruiny; park zabytkowy
- wieża widokowa; grodzisko; łowisko
- kąpielisko; przystań żeglarska

Studio PLAN Wydanie 2020 ISBN 978-83-66493-37-7
ul. Piotrkowska 72, 54-060 Wrocław,
tel./fax 71 373 44 37, e-mail: plan@plan.pl, www.plan.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone. Całość opracowania ani żadna jego część nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny, użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiejkolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Wydawcy.